

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING

SPELLING 7A

Inleiding	2
Doelgroep	2
Rubriekenoverzicht	3
De rubrieken toegelicht	6
Rubriek A: au(w)/ou(w) en ei/ij	6
Rubriek B: verbuiging f/v en s/z	6
Rubriek C: -em, -elen, -enen, -eren	7
Rubriek E: -ig en -lijk	7
Rubriek F: /ie/ geschreven als i	7
Rubriek G: /s/ geschreven als c	8
Rubriek H: /k/ geschreven als c	8
Rubriek I: apostrof-s	8
Rubriek J: woorden op -tie	9
Rubriek K mist ook	9
Rubriek L: /zj/ als g, /sj/ als ch	9
Achtergrondinformatie	10
Woordenlijst	11

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels en Duits adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan teruggrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

Spelling 7A is bedoeld voor groep 7 van het basisonderwijs. Het programma kan – wanneer er sprake is van achterstand - vanzelfsprekend ook gebruikt worden voor leerlingen in het voortgezet (speciale) onderwijs. Het programma is geschikt voor groepen waarin niveaueverschillen bestaan. Het kan zowel gebruikt worden door leerlingen die nog veel fouten maken in het toepassen van leestekens als door leerlingen die op dit gebied al gevorderd zijn. De hoeveelheid oefenstof die op basis van de diagnostische toets geselecteerd wordt is voor deze groepen verschillend in omvang. De doelgroep is dus breed. Het programma is bovendien geschikt voor zowel allochtone als niet-allochtone leerlingen. Voor leerlingen die nog moeite hebben met lezen zijn de uitlegschermen ingesproken door een natuurlijke stem.

In veel oefeningen van Spelling 7A wordt – als een leerling een fout maakt – specifieke feedback gegeven, vaak voorzien van een hint, waarna hij nog een of meer keer mag proberen het te verbeteren. De leerling kan ook altijd tussendoor een tip opvragen of uitlegschermen en spiekschermen raadplegen.

Rubriekenoverzicht

(*) betekent: geluid onmisbaar.

Rubriek	Oefening	Omschrijving van de activiteit
Sprongtoets	1 Rubriek A t/m C (*) 2 Rubriek D t/m G (*) 3 Rubriek H t/m K (*) 4 Rubriek A t/m K (*)	
A au(w)/ou(w) en ei/ij -herhaling	1 Tien woorden met ei 2 Tien woorden met ou 3 Flits en typ 4 De woorden in je brein 5 Letters invullen 6 Spellen en beoordelen (*)	Wijs tien woorden aan die met korte ei zijn. Wijs tien woorden met OU aan. Flits het woord en typ het. Vul op de open plaatsen au(w) of ou(w), of ei of ij in. Vul de ontbrekende letters in. Luister en kijk goed. Typ het woord.
B f/v en s/z - herhaling	1 Woorden met f en s langer maken 2 Tien woorden met s blijft s 3 Flits en typ 4 Postduiven 5 Spellen en beoordelen (*)	Je ziet een woord. Maak dat woord langer. Wijs tien woorden aan waarin de s een s blijft. Flits het woord en typ het. Vul overal twee of drie letters in. Luister en kijk goed. Typ het woord.
C -em, -elen, -enen, -eren - herhaling	1 Lange woorden bouwen 2 Vergelijken 3 Flits en kies 4 Woorddictee (*)	Luister goed. Wijs de delen aan. Bouw het woord. Vul overal twee of drie letters in. Flits het woord en kies wat je zag. Luister en kijk goed. Typ het woord.
D open en gesloten lettergreep	1 Woorden langer maken 2 Wat is hier gebeurd 3 Woorden raden 4 Kickbokser Amira 5 Puzzelen met letters 6 Waar of niet waar 7 Woorddictee (*)	Je ziet een zin. Welk woord past op de open plaats? Typ dat woord. Welke regel is hier toegepast. Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Wijs alle fout gespelde woorden aan. Luister goed. Kijk naar het plaatje. Typ het woord. Is dit waar of niet waar. Luister en kijk goed. Typ het woord.
E -ig en -lijk	1 Woorden maken met -ig of -lijk (*) 2 Lange woorden bouwen 3 Dierlijke eigenschappen 4 Woorddictee (*)	Typ het verkleinwoord. Luister goed. Wijs de delen aan. Bouw het woord. Wijs alle fout gespelde woorden aan. Luister en kijk goed. Typ het woord.
F /ie/ als i	1 Tien juniwoorden 2 Klemtoon bij i of ie 3 Flits en typ 4 Tien piraatwoorden 5 Wat dino's aten	Wijs tien woorden aan die een i op het eind hebben. Lees de vraag en kies of typ het juiste antwoord. Flits het woord en typ het. Wijs tien piraatwoorden aan. Maak alle woorden af.
G /s/ als c	1 Tien centwoorden 2 Flits en typ 3 Woorden raden 4 Letters invullen 5 Spellen en beoordelen (*)	Wijs tien woorden aan die met een c zijn. Flits het woord en typ het. Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Vul de ontbrekende letters in. Luister en kijk goed. Typ het woord.
H /k/ als c	1 Flits en typ 2 Tien colawoorden 3 Met c of met k (*) 4 Woorden raden 5 Mijn vader is advocaat 6 Spellen en beoordelen (*)	Flits het woord en typ het. Wijs tien woorden aan die een c krijgen. Wijs de rij aan waar dit woord in hoort. Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord. Maak alle woorden af. Luister en kijk goed. Typ het woord.

I apostrof-s	<ul style="list-style-type: none"> 1 Vaste-s of komma-s 2 Twee van elk 3 Woorden inkorten 4 Van wie het is 5 Hobby's van kinderen 6 Spellen en beoordelen (*) 	<p>Klik in de rij waar het woord in hoort. Maak alle woorden af.</p> <p>Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord.</p> <p>Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord.</p> <p>Maak alle woorden af.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
J woorden op -tie	<ul style="list-style-type: none"> 1 Woorddelen koppelen 2 Flits en typ 3 Omschrijving en woord 4 Woorddictee (*) 	<p>Koppel een blauw deel aan een groen deel. Flits het woord en typ het.</p> <p>Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
K -heid en -teit	<ul style="list-style-type: none"> 1 Met -heid of -teit 2 Lange woorden bouwen 3 Omschrijving en woord (*) 4 Spellen en beoordelen (*) 	<p>Klik in de rij waar het woord in hoort.</p> <p>Luister goed. Wijs de delen aan. Bouw het woord.</p> <p>Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
L /zj/ als g, /sj/ als ch	<ul style="list-style-type: none"> 1 Hoe schrijf je het? 2 Met sj of ch 3 Flits en typ 4 Woorden raden (*) 5 Puzzelen met letters 6 De giraf 7 Woorddictee (*) 	<p>Je ziet een aantal klankgroepen. Hoe schrijf je dat woord?</p> <p>Klik in de rij waar het woord in hoort.</p> <p>Flits het woord en typ het.</p> <p>Je ziet een omschrijving. Welk woord is dat? Typ dat woord.</p> <p>Luister goed. Kijk naar het plaatje. Typ het woord.</p> <p>Maak alle woorden af.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>

De rubrieken toegelicht

Spelling 7A behandelt alle woordsoorten en zinsdelen die volgens Meijerink c.s. en de SLO in groep 7 van het basisonderwijs geleerd moeten worden. De module bestaat uit 64 - vaak variabele - oefeningen en 4 variabele sprongtoetsen. In totaal bevat dit lesbestand ruim 1800 opgaven en worden veel verschillende oefenvormen gebruikt: Rijen, Stenen, Open vraag, Flitskeuze, Flitstypen, verschillende meerkeuzevormen, Wijs aan in tekst, Volgorde, Plaats woord, Wijzig tekst en Koppelpuzzel. De onderwerpen zijn:

- au(w)/ou(w) en ei/ij (herhaling)
- f/v en s/z (herhaling)
- -em, -elen, -enen, -eren (herhaling)
- open en gesloten lettergreep
- -ig en -lijk
- /ie/ geschreven als i
- /s/ geschreven als c
- /k/ geschreven als c
- apostrof-s
- woorden op -tie
- -heid en -teit
- /zj/ als g en /sj/ als ch

De eerste rubrieken zijn een overlapping met de stof van Spelling 6. Mocht een sprongtoets uitwijzen dat een leerling de stof nog niet voldoende beheerst, zal de leerling hier opnieuw mee kunnen oefenen. Hierbij zit veel variatie in oefeningen en oefenstof. Hieronder is aangegeven hoe elk van de onderwerpen bij Spelling 7A is ingevuld.

Rubriek A: au(w)/ou(w) en ei/ij

In rubriek A worden de woordbeelden met au(w), ou(w) en ei, ij voor de laatste keer herhaald. Er komen verderop wel nog wat van deze woorden bij, maar ze worden niet meer apart geoefend. De eerste oefeningen zijn gericht op het herhalen van de reeds aangeleerde woorden. Vaker dan voorheen, zijn die opgenomen in samenstellingen of afleidingen. De aanpak die in de uitlegschermen wordt aangeraden voor ei of ij is: eerst kijken of een woord(deel) voorkomt in het ei-verhaal, de ei-zinnen en de ei-rijtjes. Zo niet, dan is het waarschijnlijk een woord met lange ij. Bij au(w) of ou(w) vormen het au-verhaal, de au-zinnen en de au-rijtjes de basis.

De directe aanpak waarbij je probeert een onbekend woordbeeld op te slaan in je hoofd is de aangewezen werkwijze voor het leren van etymologische spellingen. Daarom ook nu weer een flitsoefening waarin enkele nieuwe woorden voorbijkomen. Er wordt in deze rubriek nu ook aandacht besteed aan woorden met ei/ij of au/ou die veel op elkaar lijken, of zelfs precies hetzelfde klinken (homofonen), maar die een verschillende betekenis hebben, bijvoorbeeld rauw/rouw en leiden/lijden.

In de laatste oefening komt naast de actieve, productieve kant van het spellen ook de passieve, receptieve kant aan bod: het herkennen en verbeteren van fouten in geschreven tekst. Leerlingen moeten eerste een aantal losse woorden intypen die voorgelezen worden en waarbij een afbeelding wordt getoond. Verderop zijn bij het passieve spellen steeds vier zinnen te zien met in elke zin een gemarkeerd woord. Een van die woorden is fout. Die fout moet worden herkend en aangewezen. De laatste oefening lijkt op wat er in de toetsen gevraagd wordt, alleen is er nu een uitleg, en zijn er aanwijzingen. Bij fouten volgt gerichte feedback en de mogelijkheid om te verbeteren.

Rubriek B: verbuiging f/v en s/z

Deze rubriek gaat over de verbogen vorm van woorden met een f of een s op het eind (lief-liever, grens-grenzen). De f wordt bij langer maken vrijwel altijd een v. Dat procedé wordt eerst geoefend. De s wordt bij langer maken vaak een z, maar niet altijd. Er zijn nogal wat uitzonderingen. Die moeten aangewezen worden. Meer dan in voorgaande jaren zijn er woorden opgenomen die we 'familiewoorden' hebben genoemd. Ze komen voor in samenstellingen, afleidingen en verbuigingen.

Omdat inprenting bij de onregelmatige vormen van belang is, volgt daarna ook hier een Flitstypen-oefening. Dan volgt een tekst over postduiven, waarin de leerling ontbrekende letters moet invullen. Dat kunnen f, v, s of z zijn, maar ook andere letters. Er zit een spiekscherm onder de HELP-knop. In de laatste oefening komt naast de actieve, productieve kant van het spellen ook de passieve kant weer aan bod. Leerlingen moeten eerst een aantal losse woorden intypen die voorgelezen worden en waarbij een afbeelding wordt getoond. Verderop zijn er steeds vier zinnen te zien met in elke zin een gemarkeerd woord. Een van die woorden is fout. Die fout moet worden herkend en aangewezen. De laatste oefening lijkt op wat er in de toetsen gevraagd wordt, alleen is er nu een uitleg, en zijn er aanwijzingen. Bij fouten volgt gerichte feedback en de mogelijkheid om te verbeteren.

Rubriek C: -em, -elen, -enen, -eren

Deze rubriek gaat over woorden met stomme e in vaak wat langere woorden, soms met twee of meer voor- of achtervoegsels. Voor een overzicht van de woorden, zie p. . In de eerste oefening verschijnen telkens vier of vijf woorddelen die men in de juiste volgorde moet aanwijzen, waardoor een woord ontstaat. In de tweede oefening wordt aandacht besteed aan de vergrotende en overtreffende trap, zonder dat die termen vallen. In een reeks moet het woord met de juiste vorm worden ingevuld. Dan volgt een flitskeuze-oefening. De laatste oefening is weer een woorddictee over alle stof van deze rubriek, gedeeltelijk ondersteund door afbeeldingen en gedeeltelijk door de context van zinnen.

Rubriek D: open en gesloten lettergrepen

In deze rubriek wordt het toepassen van de regels van klinkerverenkeling en medeklinkerverdubbeling opnieuw geoefend. Regels die bij ons de naam 'enkelaar' en 'dubelaar' gekregen hebben omdat die termen goed aangeven wat de leerling uiteindelijk moet doen. Deze stof valt onder de orthografische spellingen, maar veel leerlingen zullen de woorden ook leren door inprenting. Ook komen in deze rubriek voor het eerst de lettergrepen aan bod en de begrippen 'open' en 'gesloten' in dat kader.

Rubriek E: -ig en -lijk

Deze rubriek gaat over morfologische spellingen. In beide achtervoegsels hoor je een stomme e of u, maar je schrijft resp. een i en een ij. Na deze uitgangen kunnen nog andere letters volgen. (grappig, grappige, grappiger). De spelling is meestal niet erg problematisch. Begonnen wordt met een open-vraag-oefening waarin telkens op basis van een omschrijving een woord op -ig of -lijk moet worden gemaakt. Met voor- en achtervoegsels kun je korte woorden uitbouwen tot langere. Vandaar de derde oefening: lange woorden bouwen, waarin delen van woorden in de juiste volgorde aangewezen moeten worden om een lang woord te krijgen. De derde oefening is weer een oefening in passief spellen. In een tekst over eigenschappen van dieren moeten de fouten aangewezen worden. De laatste oefening is een woorddictee, waarbij in een woordgroep die voorgelezen wordt, het juiste woord ingevuld moet worden.

Rubriek F: /ie/ geschreven als i

De spelling van woorden met ie of i is voor veel mensen lastig. Het zijn in principe onthoudwoorden. Er zijn echter wel wat aanwijzingen te geven op basis van de opbouw van woorden en de manier waarop ze worden uitgesproken. Dat doen we dan ook in deze rubriek.

De eerste oefening van de rubriek is een stenenoefening die gaat over de /ie/klank op het eind van een woord. Je gebruikt dan gewoonlijk twee letters: serie, herrie, fantasie. De uitzonderingen op deze regel noemen we

juni-woorden. Dat zijn de namen van sommige maanden, maar daarnaast ook wat buitenlandse etenswaren (kiwi, salami) en verder: mini, maxi, taxi, merci, bikini, safari. Het zijn onthoudwoorden die ingeprent moeten worden.

Voor de schrijfwijze van de /ie/-klank IN een woord moet je het woord verdelen in klankgroepen. Hoor je een medeklinker achter de /ie/, schrijf dan in elk geval twee letters: /b...f/-/stuk/ biefstuk. Dat is de eerste stap. Hoor je géén medeklinker achter de /ie/ in de klankgroep, dan schrijf je hem soms als ie en in andere gevallen als i. Als je weet waar de klemtoon ligt, dan kun je daar iets aan hebben. In een klankgroep met /ie/-klank op het eind waar NIET de klemtoon op valt, schrijf je meestal een enkele i. We noemen deze groep woorden piraat-woorden. Dat is de tweede stap die gezet kan worden. Krijgt de /ie/klank op het eind van de klankgroep WEL een klemtoon, dan schrijf je meestal ie, behalve bij een tamelijk kleine groep uitzonderingswoorden die we kilo-woorden genoemd hebben (naast kilo ook: alinea, artikel, familie, kantine, liter, titel).

In oefening F2 gaat het om i of ie IN een woord (zie onder). Dan volgt natuurlijk een Flitstypen-oefening met inprentwoorden en vervolgens is er een wijzig-tekst-oefening over dino's waarin op open plaatsten i of ie moet worden ingevuld.

In de laatste oefening komt naast de actieve, productieve kant van het spellen ook de passieve kant weer aan bod. Leerlingen moeten eerst een aantal losse woorden intypen die voorgelezen worden en waarbij een afbeelding wordt getoond. Verderop zijn er steeds vier zinnen te zien met in elke zin een gemarkeerd woord. Een van die woorden is fout. Die fout moet worden herkend en aangewezen. Bij fouten volgt gerichte feedback en de mogelijkheid om te verbeteren.

Rubriek G: /s/ geschreven als c

De letter c kan op twee manieren uitgesproken kan worden: als een /s/ of als een /k/. Voor de spelling moet dus weten of de /s/ of de /k/ die je hoort misschien als c geschreven moet worden. Deze rubriek gaat over de /s/ die geschreven wordt als c. Dat noemen we de centwoorden. Wanneer je een s of een c schrijft is niet met regels aan te geven. Er zit dus niets anders op dan deze centwoorden in te prenten. We besteden hier wel weer aandacht aan het verschijnsel familiewoorden, vaak afgeleide of samengestelde woorden die ook qua betekenis overeenkomsten hebben, bijvoorbeeld: cel, eicel, celstraf, en centrum, centraal, concentreren. In de eerste oefening moeten tien centwoorden aangewezen worden. Er kan zo nodig gekeken worden in een spiekschermbord. Dan volgt een Flitstypen-oefening, want inprenten is toch wel de geëigende aanpak voor dit soort woorden. Dan volgt een oefening waarin op basis van een omschrijving een centwoord geraden moet worden. Dan volgt een wijzig-tekst-oefening waarin overall twee of drie letters ingevuld moeten worden. Het gaat daarbij om woorddelen die veel op elkaar lijken. De laatste oefening is een weer woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek H: /k/ geschreven als c

De letter c kan op twee manieren uitgesproken kan worden: als een /s/ of als een /k/. Voor de spelling moet je dus weten of de /s/ of de /k/ die je hoort misschien als c geschreven moet worden. In deze rubriek gaat het om woorden met /k/ als c. We noemen dat colawoorden. Wanneer je een k of een c schrijft is niet met regels aan te geven. Er zit dus niets anders op dan deze colawoorden in te prenten. Er zijn wel nogal wat woorden met overeenkomende woorddelen. Daar hebben we rijtjes van gemaakt. Begonnen wordt nu met een Flitstypen-oefening, omdat inprenten toch wel de geëigende aanpak is. Dan volgen een stenen- en een rijtjes-oefening waarbij het gaat om sorteren. In oefening H4 moeten colawoorden aan de hand van een omschrijving geraden worden. Oefening H5 heet 'Mijn vader is advocaat'. In een tekst moeten ontbrekende letters worden ingevuld: een c, een s of een k. De stof van de vorige oefening komt hier dus ook terug. De laatste oefening heet 'Spellen en beoordelen'. In deze oefening komt naast de actieve, productieve kant van het spellen ook de passieve kant weer aan bod. Leerlingen moeten eerst een aantal losse woorden intypen die voorgelezen worden en waarbij een afbeelding wordt getoond. Verderop zijn er steeds vier zinnen te zien met in elke zin een

gemarkeerd woord. Een van die woorden is fout. Die fout moet worden herkend en aangewezen. Bij fouten volgt gerichte feedback en de mogelijkheid om te verbeteren.

Rubriek I: apostrof-s

Deze rubriek gaat over het gebruik van vaste s versus apostrof-s. Dat is aan de orde in drie verschillende situaties: (1) bij de ingekorte naamvals vormen aan het begin van een woord, (2) bij de meervouden op –s en (3) bij de genitief-vormen, de bezitsvormen, waarmee je aangeeft van wie iets is. In de eerste oefening moeten woorden met een meervoud op vaste s of komma-s in de juiste rij worden ondergebracht. In de tweede oefening moet overal het juiste meervoud worden ingevuld in een wijzig-tekst-oefening. De derde oefening gaat over de ingekorte vormen. Daarvoor gebruiken we het wat kreupele rijmpje: eerst de komma, dan de s, dan een spatie, dan de rest. Er verschijnt een zinnetje met een open plaats waarin de juiste vorm moet worden getypt. Onder het zinnetje staat de langere vorm. Dan volgt een oefening waarin bezitsvormen ingevoerd moeten worden. De een-na-laatste oefening is een wijzig-tekst-oefening over hobby's van kinderen. Daarin moeten ontbrekende letters worden ingevuld.

De laatste oefening heet 'Spellen en beoordelen'. In deze oefening komt naast de actieve, productieve kant van het spellen ook de passieve kant weer aan bod. Leerlingen moeten eerst een aantal losse woorden intypen die voorgelezen worden en waarbij een afbeelding wordt getoond ofwel een zin met een open plaats. Verderop zijn er steeds vier zinnen te zien met in elke zin een gemarkeerd woord. Een van die woorden is fout. Die fout moet worden herkend en aangewezen. Bij fouten volgt gerichte feedback en de mogelijkheid om te verbeteren.

Rubriek J: woorden op -tie

Rubriek J gaat over (leen)woorden op –tie. Deze uitgang wordt uitgesproken als /sie/ of /tsie/. We noemen dit soort woorden vakantiewoorden. In de eerste oefening zijn de klankgroepen gegeven en moet daaruit de geschreven vorm worden afgeleid en ingetypt. Voorbeelden:

/vaa/-/kan/-/sie	vakantie
/re/-/laa/-/tsie	relatie

De enkelaar en de dubbelaar moeten toegepast worden en omdat het leenwoorden zijn, komt ook de letter c als weergave van /s/ of /k/ herhaaldelijk terug. Dan volgt een flitstypen-oefening en een oefening waarin uit een omschrijving het juiste woord moet worden afgeleid. De laatste oefening is een weer woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek K: -heid en -teit

Rubriek K gaat over de morfologische categorie van twee achtervoegsels die bij lezen waarschijnlijk geen enkel probleem opleveren. Bij spellen kunnen de korte ei en de eindletter wel eens lastig zijn. In oefening K1 moet aangegeven worden of een woord met -heid of -teit geschreven wordt. H2 is een oefening waarin leerlingen lange woorden met -heid of -teit gaan bouwen. Oefening H3 is een oefening waarin leerlingen het juiste woord bij de omschrijving aan moeten klikken. De laatste oefening is weer een woorddictee met woorden en zinnen.

Rubriek L: /zj/ als g, /sj/ als ch

In Franse leenwoorden wordt /zj/-klank vaak geschreven als een g, bijvoorbeeld in giraf, garage. We noemen deze woorden hier girafwoorden. In een andere categorie Franse leenwoorden wordt de /sj/-klank geschreven als ch. We noemen dat chefwoorden. Beide categorieën worden hier samengenomen.

In de eerste oefening zijn telkens de klankgroepen van een woord gegeven en moet de schriftvorm worden ingetypt, bijvoorbeeld /gaa/-/raa/-/zje/ garage en /sjim/-/pan/-/see/ chimpansee. De tweede oefening is een rijenoefening over woorden met sj of ch. Er zijn namelijk ook nogal wat woorden die je gewoon met sj schrijft. De derde oefening is een flitstypenoefening gericht op het direct opslaan van woordbeelden in het lexicon. In de vierde oefening moet uit een omschrijving het juiste woord worden afgeleid en vervolgens ingetypt. De vijfde

oefening heet puzzelen met letters. Daarin moet een aantal rebussen worden opgelost. Dan volgt een tekstoefening over De giraf, waarin overal een of twee letters ingevuld moeten worden en de het programma wordt afgesloten met een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Achtergrondinformatie

Vanwege de zorg over het kennisniveau van taal en rekenen formeerde het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. Deze expertgroep (commissie Meijerink) kreeg als opdracht om te adviseren wat leerlingen op het gebied taal en rekenen moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun onderwijs carrière. Het resultaat is beschreven in het rapport 'Over de drempels met taal en rekenen' (2008). In dit advies formuleert de Expertgroep:

- 'doorlopende leerlijnen' die ervoor zorgen dat het onderwijsresultaat van de ene sector naadloos aansluit op dat van de andere;
- 'referentieniveaus' met beschrijvingen van kennis en vaardigheden die leraren houvast bieden voor het bepalen, volgen en stimuleren van de ontwikkeling van leerlingen.

Het advies bestaat uit een hoofdrapport en voor zowel taal als rekenen een deelrapport. De rapporten zijn te downloaden vanaf de site van de Stichting Leerplanontwikkeling (www.slo.nl)

Drempels en domeinen

Het rapport van de Expertgroep Meijerink geeft aan wat leerlingen op belangrijke momenten in hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Deze belangrijke momenten worden ook wel 'drempels' genoemd en behelzen de overgangen tussen basisonderwijs, vmbo, havo, mbo, vwo, hbo en universiteit. Als leerlingen deze drempels makkelijker kunnen nemen, hebben ze meer kans op een optimale schoolloopbaan. Om ze hierbij te helpen, heeft de Expertgroep beschrijvingen van vier niveaus geformuleerd: 1F, 2F, 3F en 4F. Deze niveaus beschrijven de kennis en vaardigheden die de leerlingen op de drempelmomenten moeten beheersen.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo	Van vo fase 1 naar vo fase 2 / van vmbo naar mbo
3F	Eind mbo-4 en havo	van vo en mbo naar hbo
4F	Eind vwo	van vo naar wo

In het rapport 'Over de drempels met taal' onderscheidt de Expertgroep vier domeinen: (1) mondelinge taalvaardigheid, (2) lezen, (3) schrijven en (4) taalbeschouwing (grammatica) en taalverzorging. Het referentiekader Nederlandse taal voor het domein begrippeelijst en taalverzorging op de basisschool is door de SLO uitgewerkt in een rapport Leerstoflijnen begrippeelijst en taalverzorging. Eveneens te downloaden vanaf de site van de SLO.

De stof van Spelling groep 7 valt onder domein 4 waarin onderscheid gemaakt wordt tussen: taalbeschouwing (grammatica), spelling, werkwoordspelling en leestekens. Naast Spelling groep 7 ontwikkelt Kurve daarom ook programma's voor grammatica, werkwoordspelling, en leestekens en hoofdletters. Met deze vier programma's wordt domein 4 dus geheel afgedekt.

Woordenlijst

Rubriek A : ei/ij en au(w)/ou(w)

aardbeien - afscheid - allerlei - andijvie - batterij - bedreigen - beiden - boerderij - breipatroon - dichtbij - dijbeen - dweiltje - eigenschap - fonteintje - geheimpje - gordijn - grijnzen - heimwee - karweitje - keizerskroon - paleizen - pastei - reiger - schilderij - schoolleider - schoolplein - spijker - steigertje - tapijt - terwijl - tijdschrift - twijfel - uitglijden - vastgrijpen - veiligheid - verblijven - verkrijgbaar - wereldwijd - zijkant - zwijgen - applaus - augurken - augustus - auteur - automaat - automonteur - benauwd - betrouwbaar - bosbouw - bouten - dinosaurus - dipsaus - fauna - flauwte - gebouw - gesnauw - goudstaven - houding - huishouden - kabeljauw - kabouter - kauwen - klauteren - klauwen - landbouwer - meervoud - mevrouw - miauwen - mouwloos - nauwelijks - nauwkeurig - oerwoud - onderbouw - ouderwets - oudste - pauzeren - rauwkost - schouder - sjouwen - toeschouwer - trouwens - verkouden - vertrouwen - wantrouwig - wenkbrauwen - zelfvertrouwen - aanleiding - astronauten - automaten - bedreiging - benauwdheid - eigenschappen - fonteinen - hoefijzer - ijdelheid - leverpastei - nijptangen - sojasaus - strijkbout - toeschouwers - trouwerij - vrijdagen - zilverreiger - automatisch - begrijpen - bijna - bijvoorbeeld - brein - brij - enkelvoud - grijze - klein - leidt - onwijs - schrijfwijze - schrijven - tijd - uiteindelijk - vertrouwde - begeleiden - beitel - bijen - gauw - gouden - kouder - lijden - veilig - veiling - vijftig - vijl - weiland - wijde - afscheidslied - astronaut - gewei - hakbijl - kabouters - karweitjes - kniekousen - lijdensweg - mauwen - medelijden - opleiding - pasteitjes - pleister - preisoep - prijsvraag - scheidsrechter - schouwburg - steiger - tijgertje - vijlen - wantrouwen - wasknijpers

Rubriek B: f/v en s/z

adviezen - bevrozen - bladluizen - broze - buurthuizen - dansen - doolhoven - dove - dwaze - frambozen - hoofdprijzen - kaasschaven - kerkhoven - kerriesauzen - kersen - kransen - misdrijven - postduiven - rotsen - rupsen - sportieve - trotse - waterglazen - wensen - wijze - bazen - bontmutsen - dozen - druipkaarsen - feestneuzen - ganzen - grenzen - halzen - hoezen - huizen - kansen - kerstkansen - kiezen - kranten - laarzen - luizen - mensen - muizen - plaatsen - polsen - reeksen - reizen - serviezen - volksdansen - begrenzen - belevenis - bloemenvazen - gewelven - grafkransen - kersenboom - kluizenaar - regenlaarzen - warenhuizen - actieve - archieven - argeloze - bewijzen - bloedluizen - duiven - duivenmelker - duizenden - inkorven - Japanse - negatieve - onze - positieve - prijzen - sterven - aardbeving - anderhalve - bedrijven - bijenkorven - boze - brieven - gleuven - kalveren - kluiven - kluizen - kousenvoeten - liever - nerveuzer - olijven - paashazen - ploegbazen - sauzen - scherven - scheve - schroeven - stokdove - stroeve - talloze - verhuisdozen - vloedgolven - zijderupsen

Rubriek C: -em, -elen, -enen, -eren

aaneengesloten - aanhalingsteken - achtereenvolgens - adembenemend - afhankelijkheid - bewonderenswaardig - organisatie - overduidelijk - tegenovergesteld - tegenprestatie - telefoongesprek - televisietoestel - toneelspelertje - verantwoordelijkheid - vermenigvuldigen - verontreiniging - bitterder - dapperst - gammeler - gemeenst - geschikt - helderder - ingewikkeld - ongelukkiger - onnozest - pienterder - soepelst - stiekem - aardappelen - afrekenen - amandelen - artikelen - beenderen - bestuderen - bewapenen - bladeren - bloesemtakken - druppelen - fluisteren - gevangenen - goederentrein - herinneren - hulpmiddelen - kinderen - maatregelen - mosselen - protesteren - runderen - volkeren - volwassenen - achteren - bloesem - bodem - inleveren - ondertekenen - totempaal - uitrekenen - worstelen

Rubriek D: enkelaar en dubbelaar

afspraken - appelflappen - bakstenen - beklimmen - bestellen - besturen - borduren - gehaktballen - gemene - gewone - hangsloten - kastelen - klimrozen - krielkippen - naaldbomen - ongelukken - ontsnappen - ontspannen - regenjassen - trompetten - verloven - verslapen - vertalen - voetballen - vriendinnen - wandelstokken - weegschalen - aandachtig - bemanning - betaling - binnensteden - blinddoeken - feestelijke - feestkleding - feesttenten - fiets sleutel - hittegolf - koksmessen - kussenslopen - kwekerij - onderdelen - onverstoorbaar - overwinning - personeel - platteland - poppenspeler - rechthoekig - reddingsboten - stapelbedden - steenbokken - verloving - verpakking - waterkannen - winterkleding - zwemspullen - belangstelling - bergbeklimmer - demonstreren - echtgenote - geruststellen - hagelslag - leestekens - makelaar - prikkeldraad - reddingswerkers - rommelmarkt - salamander - stroopwafel - zomerkleding - allebei - bewegen - chillen - documentaire - geleden - gewichtsklasse - gewonnen - inmiddels - Instagram - interessant - leven - misschien - motiveren -

nuttigs - pakken - Rotterdamse - trappen - voorstellen - weken - wereldtitel - zetten - dwergronijn - etalage - leeuwentemmer - lekkage - middeleeuwen - ontspanning - sneeuwvlokken - spionage - zenuwen - aanhalingstekens - abonnement - ademen - boterhammetje - dubbelvrouwen - kameleon - kruisbessen - mestkever - neusdruppels - overburen - overstroming - schitterend - schoorstenen - slakkensoort - stroopwafels - supermarkt - tennisbal - uitpakken - verhoging - verkenner - voorstelling - vrijwilliger

Rubriek E: -ig en -lijk

avontuurlijke - doorzichtig - dromerig - geheimzinnig - gelukkig - gevaarlijk - kinderlijk - koninklijke - noodzakelijk - ongeduldig - pittige - plaatselijk - regelmatig - smakelijk - voordelig - wonderlijk - zenuwachtig - aanwezigheid - allervriendelijkst - avontuurlijker - geheimzinnigste - honderdvijftigste - langdurige - noodzakelijker - ogenblikkelijk - onbegrijpelijk - ongeduldigste - regelmatig - uiteindelijke - voorzichtig - zesentachtigste - zorgvuldigheid - aardig - afkeurenswaardig - bazig - eigenlijk - fatsoenlijk - geweldig - handig - herkennen - knuffelen - mededieren - menselijke - mogelijk - natuurlijk - oorspronkelijk - rustig - verschillende - voorzichtiger - akelige - doorzichtige - droevige - gezellig - grimmige - hartelijke - jaarlijks - knapperige - koninklijk - lichamelijk - makkelijk - misselijke - negentig - nuttige - plaatselijke - smerige - voordelige - vreselijke - vrolijke

Rubriek F: /ie/ geschreven als i

actie - agressie - allergie - bacterie - balie - bami - bikini - calorie - categorie - emotie - familie - fantasie - februari - herrie - industrie - januari - juli - jullie - juni - kiwi - kwestie - lelie - macaroni - maggi - maxi - melodie - merci - merrie - mini - nasi - ruzie - safari - salami - serie - spaghetti - spinazie - taxi - televisie - abrikoos - bibliotheek - digitaal - fanatiek - fietser - figuur - intiem - kritieken - liniaal - minuten - paniekerig - papier - plezierig - rivieren - tralies - uniform - ventileren - vierkant - alinea - artikel - figuurlijk - geschiedenis - jaloezie - kantine - kilometer - klassieke - komedie - kritiek - lieveling - muzikaal - peterselie - politiek - tragedie - verdrietig - aanzienlijk - agressief - antilope - artiest - bedienen - bedriegen - fabrieken - finale - horizon - idee - idool - marinier - mierennest - piepklein - pilaar - positief - publiek - rivier - romantiek - sliert - spiegel - spiraal - subtiel - dieet - dieren - digitale - dinosauriërs - dinosoorten - families - fossiel - giraf - griezelige - herbivoor - krokodil - logischer - manier - overbodige - slierten - sowieso - universiteit - visite - vitrine - vriendelijke - antilopen - briefpapier - diamanten - dirigent - diverse - eskimo - etiketten - fabrikant - figuurtjes - folie - frituren - kandidaat - maximaal - minimaal - piercing - pilaren - sigaar - sportiviteit - suikerbieten - ventilatie - wegpiraat - wierook

Rubriek G: /s/ geschreven als c

basis - besef - cello - celstraf - centimeter - centraal - cijfer - circus - cirkel - cirkelzaag - citroen - citrus - deciliter - deksel - dosis - eicel - eurocent - kruisen - kruising - massaal - medicijnen - parasol - pincet - procent - racisme - salade - sandaal - serieus - servet - sieraad - sigaretten - simpel - sire - specerijen - visie - ambulance - centrale - ceremonie - cijfertje - circustent - docenten - feliciteren - financieel - percentage - provincie - recentelijk - specialiteit - centrum - citrusvruchten - december - lucifer - provincies - koetsier - precies - sensatie - sijpelt - sirene - cellist - cement - centjes - cervelaatworst - cijfers - docent - narcissen - nootmuskaat - oceaan - officier - proces - recept - speciaal

Rubriek H: /k/ geschreven als c

accordeon - acrobaten - cactussen - collega - commandant - compliment - contributie - controleren - criminelen - directeur - insecten - inspecteur - microfoon - pictogram - projecten - seconden - speculaas - viaducten - acrobaat - activiteiten - actrice - acute - camera - cavia - cocon - compact - concert - conducteur - constructie - contact - creatief - criminaliteit - culturen - dictee - inclusief - insect - locatie - nectar - object - product - structuur - viaduct - akkoord - anker - kachel - kamelen - kapitaal - kasteel - kleding - kliniek - klooster - kokosnoot - kompas - kostuum - krediet - lokaal - makreel - masker - orka - pakketje - paprika - parkieten - riskant - cactus - commentaar - stopcontact - accepteren - acteur - acuut - adviseren - advocaat - concurrent - conflict - contactpersoon - cursussen - direct - kerntaken - merkenrecht - procederen - producten - specialiseren - specifiek - succes - accu - actiefoto - beperkt - cosmetica - directie - effect - factor - judoka - kontzak - octaaf - respect

Rubriek I: apostrof-s

accu's - actrices - ambulances - auto's - baby's - bikini's - cavia's - centimeters - cirkels - codes - computers - dia's - dictees - directies - dombo's - dominees - euro's - firma's - foto's - gemeentes - helikopters - hindoes - hobby's - hoofdletters - jury's - kangeroes - kastanjes - kevers - kiwi's - logo's - lolly's - machines - menu's - muntjes - nota's - oma's - piano's - pinda's - plantages - pony's - portemonnees - raampjes - radio's - salto's - schema's - shampoos - ski's - tenues - tonnetjes - trucs - waterlelies - zoutvaatjes - agenda's - aners - begonia's - dahlia's - egels - eksters - ezels - gorilla's - hyena's - karpers - kikkertjes - lepelaars - neushoorns - panda's - puppy's - roodborstjes - scooters - sneeuwkllokjes - tureluurs - violtjes - vlinders - vrachtwagens - 's Avonds - 's maandags - 's middags - 's morgens - 's Nachts - 's Ochtends - 's winters - 's Woensdags - 's Zaterdag - 's zomers - 's zondags - Anna's - Aries - Bello's - buurmans - Hiddes - Hugo's - Inges - Jips - Linettes - Maartjes - Mara's - Maxima's - moeders - opa's - Sannes - Theo's - camera's - damclubs - Delano's - donderdags - films - Gerbrands - Harry's - interesses - Ivanka's - Jimmy's - kampvuurtjes - kunstschilders - video's - Wims - zaterdag - abonnees - acties - affiches - Annes - Bentes - blaadjes - chimpansees - conclusies - doppinda's - Emma's - emoties - eskimo's - Fatima's - frietjes - Hanna's - Hermans - Jaspers - Jelles - Johnny's - judoka's - kano's - komma's - paraplu's - personages - televisies - thema's

Rubriek J: woorden op -tie

arrestatie - auditie - collectie - combinatie - conditie - informatie - instructie - politie - positie - presentatie - prestatie - productie - reactie - vakantie - attentie - competitie - demonstratie - discriminatie - garantie - inspiratie - reparatie - correctie - donatie - feliciteit - operatie - adoptie - consumptie - injectie - instructies - repetitie

Rubriek K: -heid en -teit

aardigheid - activiteit - autoriteit - bescheidenheid - bezigheid - brutaliteit - capaciteit - deskundigheid - duidelijkheid - dwaasheid - eeuwigheid - elektriciteit - gastvrijheid - handvaardigheid - hoeveelheid - identiteit - intimiteit - kleinigheid - kwaliteit - majesteit - mentaliteit - nationaliteit - openheid - overheid - puberteit - publiciteit - realiteit - seksualiteit - snelheid - stommiteit - totaliteit - verkoudheid - verliefdheid - vijandigheid - vrolijkheid - wijsheid - zoeksnelheid - gehoorzaamheid - kleinigheidje - stommiteiten - werkgelegenheid - stabiliteit - viezigheid - diversiteit - populariteit - vermoeidheid

Rubriek L: /zj/ als g, /sj/ als ch

asperge - capuchon - chantage - charmant - chimpansee - Chinees - chirurg - chocola - collage - douchen - etage - garage - gelatine - gelei - ketchup - logeren - machine - massage - montage - passagier - recherche - vitrage - artisjok - asjebliet - briesje - broche - chips - chirurg - douche - gletsjer - hasj - ietsje - kransje - lunch - poncho - sjaal - sjalotje - sjans - sjerp - sjerren - chagrijnig - charmante - chipjes - chirurgie - machinaal - plantage - reportage - slijtage - bagage - chirurgen - horloge - manege - asperges - charme - bedachtzaam - beige - energie - genant - genie - giraffe - herkauwen - kenmerkend - logeerkamer - origineel - pluche - stelling - Chinese - rage - sjalotjes - stage